

Als particulier een zadenbibliotheek starten, hoe werkt dat?

Een handleiding door zadenbibliotheek Nederland.

Inhoud

1. Waarom deze handleiding?
2. Wat is een zadenbibliotheek?
3. Wat is er nodig om een zadenbibliotheek te starten?
4. Over zadenbibliotheek Nederland

1. Waarom deze handleiding?

Zadenbibliotheek Nederland is gestart in Fryslân en wil haar kennis en ervaringen over het opzetten van een zadenbieb delen. Delen met elke burger die er ook een wil starten, hierover nadenkt of geïnteresseerd is. Omdat wij het van belang vinden dat iedereen die dat wil, kan beschikken over "onbewerkte" zaden. Daarnaast wil de zadenbieb dat de zadenkennis, ook van jaren geleden, beschikbaar blijft voor iedereen en weer wordt gedeeld. De zadenbibliotheek is een uniek fenomeen in Nederland en is vanuit Friesland al doorgegroeid naar bijna alle provincies in Nederland.

2. Wat is een zadenbibliotheek?

Een zadenbieb is een manier om met elkaar een collectie biologische, gif – en genvrije zaden op te bouwen. Door het uitwisselen van kennis en tuinervaringen ontstaat er een collectie zaden die het lokaal goed doen. Op deze manier wordt het verbouwen van eigen voedsel eenvoudiger, goedkoper en succesvoller.

Een zadenbieb werkt zoals een gewone bibliotheek; mensen kunnen (kosteloos) zaden "lenen" van eetbaar en niet eetbare planten. Laat de sterkste plant die uit de zaden ontstaat, door groeien, laat haar bloeien en in zaad schieten. Van deze plant oogst je zaden.

Aan het einde van seizoen lever je een deel van de zaden die je hebt geoogst, weer in bij de zadenbibliotheek. Zo blijven de zaden kiemkrachtig en hopelijk breed de collectie zich ook verder uit, door mensen die andere zaden inbrengen.

3. Wat is er nodig om een zadenbibliotheek te starten?

Iemand, of een groep mensen, neemt het initiatief om een zadenbibliotheek te starten. Je kunt gewoon starten en kijken wat je tegenkomt. Het kan handig zijn om eerst na te denken over een aantal zaken, om zo de slaagkans van je zadenbibliotheek groter te maken. Bijvoorbeeld over:

- a. doel, doelgroep, uitstraling enz.
- b. materialen,
- c. uitvoering.

Je kunt aan de hand van onderstaande vragen en punten nadenken over wat jij wilt met jouw zadenbibliotheek.

3a. Doel, doelgroep, uitstraling enz.

- *Wat is de draagkracht van de zadenbibliotheek?*
Wanneer het initiatief vanuit één persoon komt, kan het handig zijn om een netwerk te creëren, van mensen die dit idee mee gaan dragen.
- *Wat is je doelgroep?*
Voor wie is je zadenbieb van belang? Denk aan de interesses, vrijetijdsbesteding, levensfase, etc. van je doelgroep. Op welke manier krijgt de zadenbieb daar een plek in?
Op welke plaats/gemeente/regio ligt je focus? Zijn er veel(volks-)tuinen?
- *Hoe wil je worden gezien?*
Denk aan de uitstraling van jouw zadenbieb. Serieus, of gewoon of ...? Je keus heeft gevolgen voor de locatie, het verpakken van de zaden en de presentatie ervan.
Als jij je aansluit bij zadenbieb Nederland, dan sturen wij je van een PDF met het logo van de provincie waar jij woont en ook een PDF waarmee je stickers kunt afdrukken voor op de zakjes.
- *Waar is je fysieke plek?*
Is er een plek of iemand bij wie je kunt aansluiten? Vraag rond in je omgeving, of begin gewoon bij je eigen tuin/ huis.

3b. Materialen zoals: potjes, zakjes, kast enz.

- Je materiaalkeus hangt samen met hoe je uitstraling wordt. Afhankelijk daarvan beslis je over de presentatie. De zaden kunnen bijvoorbeeld worden gepresenteerd in glazen potjes, in zakjes, in een ladenkast of juist hangend aan de muur. Je vindt een aantal mogelijkheden hiervoor op de foto's in deze handleiding.
- Wat heb je nodig aan budget?
De eerste vraag is: kun je zonder budget? Over het algemeen heb je heel weinig tot geen geld nodig. Hooguit voor de opstartfase. Heb je meer nodig? Onderzoek dan of je in aanmerking komt voor (lokale) subsidie of zoek sponsors.
Wanneer je weet hoe je het wilt, schakel dan je netwerk in! Wie hebben er zaden, glazen potjes, een oude ladekast...?

3c. Uitvoering.

Als je van start gaat, is er nog één ding om te regelen. Hoe ga je de uitlending doen? Het uitgangspunt van zadenbibliotheek Nederland is 100% vertrouwen hebben in de mensen. Dat wil zeggen dat het dan simpel kan en dat je er zelf zo weinig mogelijk werk van hebt.

Het lenen van zaden werkt bij de Zadenbibliotheek Nederland als volgt:

1. Meld je aan via de website met je mailadres. Door middel van een nieuwsbrief worden maandelijks leden op de hoogte gehouden en aan het einde van het jaar benaderd om de geogste zaden terug te brengen.
2. Kies de zaden uit die je wilt.
3. Laat ze groeien op een plek in je omgeving.
4. Laat een plant in bloei komen en vang zaad op.
5. Lever zaden in bij de zadenbieb met vermelding van:
 - de naam van het zaad,
 - de plaats waar is het is gewonnen,
 - en het jaartal van oogsten.

Hoe groot of klein jouw zadenbieb begint of wordt, hangt af van de keus van de initiatiefnemer(s). Klein beginnen is absoluut een optie! Zadenbibliotheek Fryslân is in 2015 ook 'gewoon gestart'!

4. Over Zadenbibliotheek Nederland

Vanuit de missie om zaden en zadenkennis beschikbaar te maken en te houden voor iedereen, is de eerste zadenbibliotheek in 2015 gestart in Joure. Fryslân De zadenbieb krijgt dan voor het eerst een plek in een leegstaande winkel. De eerste zadenbibliotheek is opgericht door *Roeach, tuinadvies, ontwerp en cursussen op basis van permacultuur*. De zaden in de bibliotheek komen eerst vooral uit de perma-tuin Joure van Roeach en zitten in potjes met etiket. Het etiket geeft aan wat het is, van welke plaats het zaad vandaan komt en in welk jaar het is gewonnen.

Vanaf 2016 krijgt de zadenbieb ook een plek in Leeuwarden. In januari 2017 wordt de zadenbieb officieel een stichting. Om zo meer mensen te kunnen bereiken, zaaiessen te kunnen geven op basisscholen en in aanmerking te komen voor subsidies.

Vanaf 2018 heeft de zadenbibliotheek een plek in de openbare bibliotheek in Joure en Leeuwarden.

Vanaf nu zitten de zaden in zakjes met etiket, omdat dit voor deze organisaties beter werkt. Langzaam breidt de olievlek zich uit over Friesland en in 2019 ook naar Drenthe. Zadenbibliotheek Fryslân wordt zadenbibliotheek Nederland in 2021.

Langzaam

Zadenbibliotheek Nederland heeft laten zien dat alles dat door mensen zelf wordt geïnitieerd, grote kans van slagen heeft. Door het verspreiden van deze handleiding hoopt ze mensen te inspireren om zelf een zadenbibliotheek te starten.

Laten we samen het domino-effect groter maken? Het is begonnen in Friesland en trekt nu door heel Nederland!

Hoe steunt Zadenbibliotheek Nederland de nieuwe particulier zadenbibliotheeken?

Zadenbibliotheek Nederland wil graag dat er meer mogelijkheden en plekken komen, klein of groot, waar zaden worden uitgeleend. Daarom ondersteunt zij anderen die dit ook willen doen door:

- het beschikbaar stellen van deze handleiding,
- het gratis beschikbaar stellen van het logo met provinciennaam voor etiketten en andere PR doeleinden,
- vermelding op de locatiepagina van de website,
- bekendmaking van nieuwe initiatieven via onze Facebookpagina,
- de mogelijkheid om via e-mail vragen te stellen.

Zadenbibliotheek Nederland is bereikbaar via:

Website : www.zadenbibliotheeknederland.nl

Facebook: [ZadenbibliotheekNederland/](https://www.facebook.com/ZadenbibliotheekNederland/) [zadenbibliotheek Fryslân](https://www.facebook.com/zadenbibliotheekFryslan/)

E-mail: welkom@zadenbibliotheeknederland.nl